

Majandus- ja tööstusministri määruse „Suuremahuliste investeeringute toetus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Majandus- ja tööstusministri määrus „Suuremahuliste investeeringute toetus“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu eesmärk on kehtestada suuremahuliste investeeringute toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord, et soodustada investeeringute tegemist Eestis ning seeläbi suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet ja lisandväärtust. Seega aitab toetus otseselt saavutada „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035“ peamist eesmärki jõuda 2035. aastaks 110%-ni Euroopa Liidu keskmisest tootlikkusest. Toetuse abil luuakse vähemalt 30 uut töökohta, kus makstakse sektori keskmist või kõrgemat palka. Toetatakse üle 100 miljoni euroseid investeeringuid ning toetuse osakaal abikõlblikest kuludest on kuni 15% ja toetuse suurus kuni 20 miljonit eurot. Kui projekti tegevuse elluviimise koht on Harjumaa, on toetuse osakaal kuni 10% abikõlblikest kuludest.

Tabel 1. TAIE mõõdikud, millesse toetusega eelnõu alusel panustatakse

TAIE mõõdik	Sihttase aastal 2035	Viimane teadaolev tase ja aasta
1. Eesti tööjõu tootlikkus EL-i keskmisest	110%	82,8% (2022)
2. Kaupade ja teenuste eksport	43 mld eurot	30,9 mld eurot (2022)
3. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL-27 keskmisest	59%	60,7% (2021)

Allikas: TAIE

Eelnõuga sätestatakse toetuse taotlemise, taotluste menetlemise, toetuse andmise ja kasutamise tingimused, toetuse saaja ja toetusmeetme rakendaja, Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (edaspidi *EIS*) õigused ja kohustused ning toetuse tagasinõudmise kord.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud MKM-i ettevõtluse osakonna ekspert Kaupo Sempelson (e-post: kaupo.sempelson@mkm.ee, telefon: 625 6350). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud MKM-i õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon: 639 7652). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (e-post: merike.koppel@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb viiest peatükist ja 23 paragrahvist.

Peatükid jagunevad järgmiselt.

- Üldsätted
- Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
- Toetuse taotlemine ja taotluste menetlemine
- Aruannete esitamine ja toetuse maksmine
- Toetuse saaja ja EIS-i õigused ja kohustused ning toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse määruse reguleerimisala, riigiabi liik, toetuse andmise eesmärk, oodatavad tulemused ja määruuses kasutatavad terminid, selgitatakse meetme rakendamist ning määratakse kindlaks asutuse ülesanded.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala. Määrusega reguleeritakse toetuse taotlemise tingimusi ja korda. Toetuse taotlemise ja kasutamiseiga seotud teave ja dokumendid esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu. Toetuse andmise sihtpiirkond on Eesti.

Eelnõu § 2 määrab, et toetus on investeringuteks ette nähtud regionaalabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 1587, 26.06.2014, lk 1–78, edaspidi *üldine grupierandi määrus*), artikli 14 tähenduses. Toetust ei anta üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–6 ja artiklis 13 sätestatud juhtudel. Samuti ei anta toetust siis, kui taotleja suhtes on tehtud toetuse tagasinõudmise otsus, mille ta on jätnud tähtajaks täitmata. Toetust ei anta raskustes olevale ettevõtjale ja taotlejale, kellele Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu eelneva otsuse alusel, millega sama liikmesriigi antud abi on tunnustatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks.

Eelnõu § 3 määratleb määruuses kasutatavad terminid.

Eelnõu § 4 sätestab toetuse andmise eesmärgi ja oodatava tulemuse. Toetuse eesmärk on soodustada suuremahuliste investeringute tegemist ja seeläbi majanduse konkurentsivõime kasvu ning kasvatada ettevõtjate lisandväärtust ning võimet oma tooteid ja teenuseid eksportida. Toetuse abil luuakse vähemalt 30 uut töökohta, mis on sektori keskmise palgaga või kõrgemad. Sektor määratletakse EMTAK-i alusel. Oluline on rõhutada, et töötasu puhul arvestatakse sama sektori 30 töökoha keskmist brutopalka, mitte iga töökoha tasu eraldi. Töökohti võib luua ka rohkem kui 30, ent töötasu kriteeriumi täitmist hinnatakse 30 töökoha järgi, mille ettevõtja keskmise töötasu arvutamiseks välja valib, vastamaks sätestatud töötasu kriteeriumile. Uus töökoht on selline, mida varem ei olnud ning mis luuakse projekti elluviimise tulemusel.

Eelnõu § 5 sätestab, et toetuse taotlusi menetleb, väljamakseid teeb ja toetuse kasutamist kontrollib ning toetuse tagasinõudeid teeb EIS. EIS-il on pikaajaline kogemus ettevõtjate toetamisel.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, toetuse suurus ja osakaal abikõlblikest kuludest ning projekti abikõlblikkuse periood.

Eelnõu § 6 järgi toetatakse väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi *VKE*) puhul alginvesteeringu ning suurettevõtjate puhul uut majandustegevust tekitava alginvesteeringu tegemist. Sellisel majandustegevusel peab olema uus neljakohaline EMTAK-i kood. VKE kohta selline kitsendus ei kehti, st alginvesteering saab olla ka sama EMTAK-i koodiga kui ettevõtja senine tegevusala. Toetatava tegevuse abikõlblikud kulud peavad olema vähemalt 100 miljonit eurot, et vastata suuremahulise investeeringu kriteeriumile.

Kinnisasi, kuhu investering tehakse (paigaldatakse seadmed, ehitatakse hoone või rajatis vms) peab olema taotluse esitamisel taotleja omandis või taotleja kasuks on seatud piiratud asjaõigus või taotleja kasutab seda rendilepingu alusel. Võib olla sõlmitud ka eelleping (vajadusel notariaalselt tõestatud) kinnisaja omandamiseks, piiratud asjaõiguse seadmiseks või rentimiseks.

Eelnõu § 7 sätestab abikõlblikud kulud. Abikõlblik kulu peab olema põhjendatud, dokumentaalselt tõendatav ja tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil. Abikõlblikud on materiaalse vara omandamise või rentimise kulu, samuti hoone rekonstrueerimise kulu ning immateriaalse vara omandamise kulu. Kulud peavad olema tehtud turutingimustel. Soetatud vara peab olema üldjuhul uus, st varem majandustegevuses kasutamata. See nõue ei kehti juhul, kui taotleja on VKE või vara soetatakse ettevõtjalt, mis on tegevuse lõpetanud või oleks tegevuse lõpetanud. Suurettevõtjatele kehtib nõue, et vara peab olema uus. Euroopa Komisjoni tõlgenduse kohaselt on vara, nt ehitist või seade uus, kui see on küll olemas, kuid ei ole veel majandustegevuses kasutusel olnud. Samamoodi on olemasoleva hoone renoveerimine suurettevõtjate puhul välistatud, kuna sellega ei teki uut vara. VKE-d saavad nii olemasolevat ehitist osta kui ka olemasolevat ehitist renoveerida, sest neile ei kehti nõuet, et omandatav vara peab olema uus. Käibemaksu toetusest ei hüvitata.

Määruses sätestatakse kulude topeltrahastamise keeld, st kulu ei hüvitata, kui selle katteks on toetust makstud teistest avaliku sektori vahenditest.

Toetuse saaja peab projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul saama vara omanikuks. Kapitalirendi tüüpi liisingu puhul võib liisingulepingu periood olla pikem kui abikõlblikkuse periood, kuid lepingus peab olema tingimus omandiõiguse ülemineku kohta taotlejale pärast kõigi liisingumaksete tasumist.

Abikõlblikud kulud peavad ületama vähemalt 200 protsenti uuesti kasutatava vara tööde algusele eelnenud majandusaastal registreeritud arvestuslikku väärtust, kui toetust antakse uue suurema lisandväärtusega toote tootmiseks. Suurettevõtjatele tootmisprotsessi põhjalikuks muutmiseks antud toetuse puhul peavad abikõlblikud kulud ületama ajakohastatava tegevusega seotud vara kulumit eelnenud kolme majandusaasta jooksul. Tegemist on üldises grupierandi määruses sätestatud tingimusega, mille täitmine on kohustuslik. Nõude sisuks on asjaolu, et kui suurettevõtte tahab oma olemasolevat tootmist ja selle protsesse põhjalikult muuta, siis peab ta esitama arvestuse, kui palju tal olemasolevas tootmisprotsessis kasutatavate seadmete kulum on kolme aasta jooksul olnud ning projekti abikõlblikud kulud peavad olema sellest summast suuremad.

Eelnõu § 8 käsitleb toetuse suurust ja osakaalu abikõlblikest kuludest. Toetuse maksimaalne suurus on 20 000 000 eurot projekti kohta. Toetuse osakaal abikõlblikest kuludest on kuni 15%. Kui projekti tegevused viiakse ellu Harjumaal, on toetuse osakaal kuni 10%.

Eelnõu § 9 käsitleb projekti abikõlblikkuse perioodi. Projekti abikõlblikkuse periood määratakse taotluse rahuldamise otsuses. Tagamaks üldise grupierandi määruse kohase ergutava mõju põhimõtte järgimist, ei tohi projekti tegevusi alustada ega sellekohaseid siduvaid kokkuleppeid sõlmida enne EIS-ile taotluse esitamist. Kohustuste võtmine hõlmab näiteks tellimuse kinnitamist, pakkumusega nõustumist, lepingu või kokkuleppe sõlmimist, ettemaksu tegemist, teenuse kasutamist ja üleandmis-vastuvõtmisakti sõlmimist. Ergutava mõju puudumise korral toetust ei saa.

Projekti abikõlblikkuse periood kestab kuni 48 kuud. Toetuse saaja võib mõjuval põhjusel taotleda projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist. Ka pikendamise korral peab saavutatav tulemus endiselt seonduma toetuse andmise eesmärgiga. Toetuse saaja võib taotleda projekti lõpetamist enne tähtaega, kui kõik projekti tegevused on ellu viidud. Sellisel juhul saaks ta varasemalt lõppmakse. Toetuse saaja peab taotlema projekti lõpetamist enne taotluse rahuldamise otsuses märgitud kuupäeva, kui ilmnevad asjaolud, mis ei võimalda projekti jätkata. Projekt lõppeb, kui EIS on lõpparuande heaks kiitnud ja toetuse saajale viimase väljamakse teinud.

3. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluste menetlemine

Eelnõu kolmandas peatükis käsitletakse toetuse taotlemise protsessi, nõudeid taotlejale ja taotlusele, taotluste hindamist ning taotluse rahuldamist, sh osalist või kõrvaltingimusega rahuldamist ning selle rahuldamata jätmist.

Eelnõu § 10 sätestab, et toetust taotletakse jooksvalt või voorupõhiselt. Toetuse taotlemine viis sõltub rahastatavast tegevusest, ettevõtjate prognoositavast huvist ja sellega seotud nõudlusest, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eraldatud eelarve mahust ja sellele seatud tingimustest. Juhul kui prognoositav ettevõtjate huvi ja võimekus mingit tegevust ellu viia ületab eelarvelisi võimalusi, korraldatakse kõikidele ettevõtjatele võrdsete võimaluste loomiseks taotlemine voorudena. Samas kui ettevõtjate huvi ja võimekus ei eelda, et taotlusvoorude eelarved täituvad jooksva taotlemise korral kiiresti, siis korraldatakse taotlemine jooksvalt. Jooksev taotlemine võimaldab ettevõtjatel oma tegevusi planeerida ja ellu viia vastavalt nende äriliste ja strateegilistele vajadustele. Samuti aitab jooksev taotlemine Ettevõtlus ja Innovatsiooni Sihtasutusel paremini oma tööd juhtida ja planeerida.

Taotleja võib määruse alusel toetust saada ühe korra ja ühele projektile.

Taotluste vastuvõtmise alustamisest, lõpetamisest ja peatamisest ning taotlusvooru eelarvest annab EIS teada oma veebilehel. EIS teavitab taotluste vastuvõtmise algus- ja lõppkuupäevast oma veebilehel vähemalt 20 kalendripäeva enne taotlusvooru algust. See jätab taotlejatele piisava ajavaru ettevalmistuste tegemiseks.

Eelnõu § 11 käsitleb eelnõustamist. Enne toetuse taotlemist peab taotleja läbima eelnõustamise. Eelnõustamise tulemusena antakse projektiplaani eelhinnang. EIS annab projektiplaani positiivse eelhinnangu, kui peab võimalikuks, et toetuse saamisel suudab taotleja saavutada §-s 4 sätestatud eesmärgi ja tulemuse. Positiivne eelhinnang ei ole EIS-ile taotluse rahuldamisel siduv, kuid see annab taotlejale kindlustunde, et projekt vastab toetuse andmise eesmärkidele. Positiivne eelhinnang on taotluse esitamise eeldus, negatiivse eelhinnangu pälvinud taotlust ei hinnata, mistõttu pole ka taotlejal seda põhjust esitada, säästes nii aega kui ressursse.

Eelnõustamise käigus esitatav projektiplan peab sisaldama taotleja strateegilist eesmärki, projekti tegevuste kirjeldust ja ajakava, projekti tegevuse oodatavaid tulemusi, projekti tegevuste eelarve mahtu ja rahastamisallikaid ning ülevaadet projekti tegevuse eest vastutava meeskonna varasemast kogemusest ja kompetentsist. EIS viib eelnõustamise läbi kahe nädala jooksul ning eelnõustamise tulemusel valmiv eelhinnang kehtib kuus kuud.

Eelnõu § 12 sätestab nõuded taotlejale. Toetust saab taotleda Eesti äriregistrisse kantud äriühing. Taotlejas endas ega taotlejaga samasse kontserni kuuluvas äriühingus ei tohi riigi ega kohaliku omavalitsuse üksuse osalus ületada 49 protsenti. Kuna ettevõtjad, milles avaliku

sektori osalus on vähemalt pool, võivad saada rahalist tuge ka muudest riigi poolsetest rahastamisallikatest (nt omakapitali suurendamine, dividendide väljavõtmisest loobumine jms), siis on asjakohane välistada käesolevas määruses taotlejad, milles riik või kohaliku omavalitsuse üksuse osalus on vähemalt pool. Eelnevalt tulenevalt ei pea riik antud määruse alusel täiendava toe andmise võimalust enda omanduses ettevõtjatele otstarbekaks, kuna juba eksisteerivad riigi poolsed võimalused taolisi ettevõtjaid rahaliselt toetada, võimaldades vajalike investeeringute tegemist. Neljakümne üheksa protsendiline piirmäär on seatud, kuna sellisel juhul on tegu põhiosas eraomanduses oleva ettevõtjaga, kellele toetuse andmine on eelistatavim variant võrreldes ettevõtjaga, kelle enamusosalus kuulub riigile. Määruse kontekstis ei pea määruse kehtestaja otstarbekaks ka kohaliku omavalitsuse üksuse osalusega äriühingute toetamist, lähenedes neile analoogselt riigi osalusega äriühingutega. Kohaliku omavalitsuse üksuse omanduses ettevõtjad pakuvad üldjuhul erinevaid kommunaalteenuseid, käesoleva määruse eesmärk aga on tõsta Eesti majanduse konkurentsivõimet ja kasvatada ettevõtjate loodava lisandväärtust ning ekspordivõimekust. Avaliku raha võimalik suunamine avaliku sektori kontrolli all olevasse ettevõtjasse ei ole määruse eesmärk.

Ülalnimetatud nõue on olemuselt Põhiseaduse §-s 31 sätestatud ettevõtlusvabadust riivav, kuid riive on legitiimne arvestades, et määruse eesmärgiks on toetada ettevõtjaid, millel on kapitali kaasamine keerulisem, kui avaliku sektori osalusega ettevõtjatel¹.

Piirang võimaldab taotleda toetust äriühingutel, mille aktsia- või osakapitalist on vähemalt 50 protsenti eraomandis, st äriühingutel, mis ei ole avaliku sektori kontrolli all.

Eelnõu § 13 sätestab nõuded taotlusele. Taotlus peab sisaldama taotleja nime ja infot, kas tegu on VKE või suurettevõtjaga, projekti eesmärki, kirjeldust, algus- ja lõppkuupäeva, kulude loetelu, projekti elluviimise asukohta, EMTAK-i koodi ning teisi taotlusvormil nõutud taotleja andmeid. Lisaks peab taotlus sisaldama EIS-ilt positiivse eelhinnangu saanud projektiplaani ja juhul, kui majandusaasta aruanne ei ole äriregistris kättesaadav, taotleja viimase majandusaasta aruande koopiat. Samuti peab taotleja esitama jooksva majandusaasta bilansi ja kasumiaruande taotluse esitamisele eelnenud kvartali seisuga, projekti eelarve kalkulatsiooni ja kalkulatsiooni aluseks olevate dokumentide koopiaid.

Kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel, tuleb esitada vastavasisuline volikiri. Ka peab taotleja esitama kinnituse, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole toimunud ümberpaigutamist ning, et ümberpaigutamist ei toimu ka kahe aasta jooksul pärast seda, kui taotletud toetusest on algne investeering tehtud. Samuti peab taotlus sisaldama teavet selle kohta, kas taotleja on projektile või projekti osale tegevustele taotlenud või saanud toetust samal ajal riigieelarvelist või muu avaliku sektori toetust või muud välistoetust. Nõue hõlmab nii juba saadud toetuse kohta info edastamist kui ka teavet taotluste kohta, mis on esitatud, ent mille osas veel toetusotsust langetatud ei ole.

Taotlus peab sisaldama dokumente, mis kinnitavad taotleja kinnistu omandi- või kasutusõigust, kuhu investeering tehakse. Investeeringu asukohana mõeldakse kinnistut, kuhu tarnitavate seadmete ostuks või hoonete ja rajatiste ehitamiseks toetust taotletakse. Alternatiivina on võimalik, et taotleja on sõlminud kirjaliku eelkõkkuleppe kinnistu omanikuga kinnistu omandamiseks või rentimiseks projekti abikõlblikkuse perioodil ja vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest. Sel juhul tuleb lisada taotlusele viidatud kokkulepe.

¹ Riigikohtu 09.12.2013 üldkogu otsuse nr 3-4-1-2-13 p. 116 kohaselt võib ettevõtlusvabadust piirata mis tahes põhjusel, mis on põhiseadusega kooskõlas.

Eelnõu § 14 käsitleb taotleja ja taotluse menetlemise protsessi. Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 40 tööpäeva. Seda tähtaega arvestatakse taotlusvooru sulgumisest alates või jooksva taotlemise korral taotluse registreerimisest arvates. Kui taotleja määratud tähtaja jooksul puudusi ei kõrvalda, teeb EIS taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust sisuliselt hindamata.

Eelnõu § 15 määrab, kuidas ja mis kriteeriumite alusel taotlusi hinnatakse. Kui taotlus ja taotleja vastavad määruses sätestatud nõuetele, hinnatakse taotlust EIS-i koostatud ja veebilehel avaldatud hindamisjuhendi alusel. Hindamisjuhend koostatakse, lähtudes hindamiskriteeriumitest. EIS-il on õigus moodustada taotluse hindamiseks komisjon ja kaasata sõltumatuid eksperte. Hindamisjuhend ja hindamiskomisjoni koosseis kooskõlastatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning tehakse avalikuks EIS-i veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alustamise päeval.

Taotlust hinnatakse nelja kriteeriumi alusel neljapunktiskaalal, kus null on mitterahuldav ja neli suurepärase. Viies hindamiskriteerium on käsitletav eraldi, kuna see puudutab investearu elluviimise asukohta, selle kriteeriumi spetsiifikat käsitletakse järgmises paragrahvis. Hindamiskriteeriumid ja nende osakaalud koondhindest on järgmised:

- projekti mõju määruse eesmärkide ja oodatavate tulemuste saavutamisele, arvestades loodavate töökohtade palgataset – 40 protsenti koondhindest;
- taotleja võimekus projekti eesmärki saavutada – 20 protsenti koondhindest;
- projekti mõju Eesti majandusele – 20 protsenti koondhindest;
- projekti ettevalmistuse tase – 10 protsenti koondhindest;
- projekti tegevuste elluviimise koht asub väljaspool Harjumaad – 10 protsenti koondhindest.

Viimases punktis sätestatud hindamiskriteeriumit võib hinnata ka hindegaga 0 – see mõjutab keskmist koondhinnet, ent ei välista projekti toetamist, kui hinne on 0.

Eelnõu § 16 käsitleb taotluse rahuldamist ja rahuldamata jätmist. Voorupõhise taotlemise puhul seatakse taotlused pingeritta ning rahastatakse kõrgema keskmise hinde saanud projekti.

Hindamistulemuste põhjal teeb EIS otsuse taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Taotluse rahuldamata jätmise otsuse võib § 16 lõike 1 alusel teha ka siis, kui pärast taotluste hindamist selgub, taotleja või taotlus ei vasta kõigile määruses sätestatud nõuetele.

Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse nende menetluses olevate taotluste kohta, mis ei mahu taotluste rahastamise eelarvesse ja mida ei ole võimalik osaliselt rahuldada või mille hinne ei ületa lävendit. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu § 17 käsitleb taotluse osalist või kõrvaltingimusega rahuldamist.

Taotluse võib osaliselt rahuldada, kui taotleja on nõus EIS-i ettepanekuga vähendada taotletud toetussummat või muuta projektis kavandatud tegevusi. Taotleja võib nõustuda taotluse osalise rahuldamisega, kui taotluses esitatud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korral saavutatav.

Taotluse rahuldamise otsuse võib teha haldusmenetluse seaduse § 53 tähenduses kõrvaltingimusega, kui taotleja peab tegema lisatoiminguid, näiteks esitama lisadokumente. Kui taotleja ei ole kõrvaltingimuse seadmisega nõus, teeb EIS taotluse rahuldamata jätmise

otsuse. Kõrvaltingimuse seadmise korral ei teki toetuse saajal õigust saada toetust enne kui kõrvaltingimus on täidetud.

Eelnõu § 18 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist. Kui projekti on vaja muuta, saab taotluse rahuldamise otsust muuta. Seda võib teha kas EIS omal algatusel või toetuse saaja esindusõigusliku isiku digitaalselt allkirjastatud kirjaliku taotluse alusel. Kui muudatused on seotud eelarveridadevaheliste tõstetega, saab toetuse saaja neid teha ilma taotlust esitamata, kuid need tuleb kooskõlastada EIS-iga.

EIS hindab muudatuste asjakohasust ja vajalikkust. Selleks võib EIS vajaduse korral kaasata eksperte või hindamiskomisjoni. EIS võib taotluse rahuldamise otsuse muutmisest keelduda, kui muudatus ei aita kaasa oodatavate tulemuste saavutamisele.

EIS võib tunnistada ka taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks. Seda saab teha kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või kui on esitatud ebaõiget teavet. Kui taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse kehtetuks, tuleb toetuse saajal saadud toetus tagastada. Kui toetuse saaja ei ole täitnud oma kohustusi ja see tõi kaasa rahalise mõju, kuid rahalise mõju suurus ei ole võimalik hinnata, vähendatakse toetust teatud protsendi ulatuses. Ulatus sõltub rikkumise raskusest ja mõjust kulu abikõlblikkusele.

4. peatükk. Aruannete esitamine ja toetuse maksmine

Eelnõu neljandas peatükis käsitletakse toetuse väljamaksmist ja aruannete esitamist. Aruandluse eesmärk on jälgida tegevuste elluviimise edenemist.

Eelnõu § 19 käsitleb aruandlust. Toetuse saaja peab esitama vahearuande ja lõpparuande vastavalt taotluse rahuldamise otsuses määratule.

Projekti vahe- ja lõpparuande vormid kehtestab ja teeb toetuse saajale kättesaadavaks EIS. EIS kinnitab vahe- ja lõpparuande või tagastab selle täiendamiseks 30 tööpäeva jooksul aruande esitamisest arvates. EIS võib vahe- ja lõpparuandele hinnangu andmiseks kaasata hindamiskomisjoni või eksperte. Projekti elluviimise järgsed aruanded esitab toetuse saaja EIS-i nõudmisel.

Eelnõu § 20 käsitleb toetuse maksmist. Toetust makstakse toetuse saajale vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele tegelike kulude ulatuses tasutud kuludokumentide alusel. Selle eeldusteks on projekti tegevuste elluviimine, abikõlblike kulude tegemine ja maksmine toetuse saaja poolt. Toetust makstakse toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel. Maksetaotlus esitatakse EIS-ile mitte sagedamini kui kord kvartalis, kuna see aitab vähendada EIS-i halduskoormust.

Toetust võib välja maksta ka siis, kui toetuse saaja on abikõlbliku kulu eest tasunud ainult omafinantseeringu ulatuses ning selline toetuse maksmine viis on määratud taotluse rahuldamise otsuses. Sel juhul peab toetuse saaja esitama EIS-ile abikõlbliku kulu maksmist tõendavad dokumendid kümne kalendripäeva jooksul makse saamisest arvates. Lõppmakse tehakse pärast projekti tegevuste elluviimist ning lõpparuande kinnitamist. Maksetaotlusi menetletakse kuni 30 tööpäeva.

Kui esitatud kuludokument ei vasta taotluses esitatud projekti perioodile, tegevustele, abikõlblikele kuludele ja eesmärkidele, võib EIS teha toetuse maksmisest osalise või täieliku keeldumise otsuse.

5. peatükk. Toetuse saaja ja EIS-i õigused ja kohustused ning toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

Eelnõu viiendas peatükis käsitletakse toetuse saaja ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse õigusi ja kohustusi ning toetuse tagastamisega seonduvat.

Eelnõu § 21 käsitleb toetuse saaja õigusi ja kohustusi. Toetuse saajal on õigus saada EIS-ilt teavet ja selgitusi, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja on kohustatud viima projekti tegevused korrektselt ellu, looma ühe aasta jooksul pärast projekti lõppemist 30 töökohta, kasutama toetust vastavalt taotluses esitatud teabele ning taotluse rahuldamise otsuses sätestatule. Toetuse saaja peab tagama, et raamatupidamises on toetatava projekti kulud ja neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest toetuse saaja kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatud. Tagamaks investeringu pikaajalist kohustust, on toetuse saajal kohustus säilitada loodud 30 töökohta viie aasta jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu. Mõjuval põhjusel on lubatud ka selle kohustuse täitmise paindlikult läheneda, mõjuvuse hindamine on EISi pädevuses.

Toetuse saaja peab esitama EIS-ile nõutud teabe kümne tööpäeva jooksul nõude saamisest arvates. Toetuse saaja peab teavitama EIS-i kirjalikult, kui tema osanik või aktsionär või juhtorgani liige muutub. Ta peab võimaldama järelevalvet tegevale isikule juurdepääsu projekti teostamisega seotud territooriumidele. Ta peab osutama auditi ja järelevalve kiireks tegemiseks igakülgset abi. Toetuse saaja peab tagama projekti elluviimiseks vajalike õigusaktides ette nähtud lubade ja kooskõlastuste olemasolu. Ta peab säilitama taotluse, toetuse ja projekti teostamisega seonduvat dokumentatsiooni vähemalt kümme aastat alates viimase väljamakse tegemisest. Toetuse saaja peab viivitamata kirjalikult teavitama EIS-i kõigist esitatud andmete muudatustest või asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist. Ta peab tagama esitatud eelarvest kinnipidamise, samuti näitama toetust kasutades, et tegu on toetusega.

Eelnõu § 22 käsitleb EIS-i õigusi ja kohustusi. EIS on kohustatud tegema taotlus- ja aruandevormid ning juhendmaterjalid taotlejale ja toetuse saajale oma veebilehel või e-toetuse keskkonnas kättesaadavaks. Pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist avaldab EIS oma veebilehel toetuse saaja nime, toetust saava projekti nime, toetuse summa, projekti kogumaksumuse ja otsuse tegemise aasta. EIS ei tohi avaldada taotluse menetlemise käigus saadud teavet ega dokumente, välja arvatud teave, mille peab avaldama. EIS peab kontrollima projekti elluviimist ning koguma ja esitama Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile andmeid ja teavet toetusmeetme rakendamise käigust ning osalema toetusmeetme lõppedes mõjuanalüüsi tegemises. EIS peab teavitama Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumit määruse rakendamisega seotud takistustest ning säilitama toetuse andmisega seotud dokumente kümme aastat alates viimasest toetusmaksest.

Eelnõu § 23 käsitleb toetuse tagastamist. EIS nõuab toetuse tagasi kaalutusõiguse alusel. Toetuse saaja peab maksuma tagasinõudeotsuses nimetatud summa tagasi 60 kalendripäeva jooksul otsuse kehtima hakkamise päevast arvates. Tagasimakstava toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames väljamakstava toetusega.

EIS võib toetuse tagasimaksmist toetuse saaja taotlusel ajatada. Oluline on, et kui toetuse saaja ajatamise graafikust kinni ei pea, võib EIS tunnistada toetuse tagasimaksmise ajatamise otsuse kehtetuks ning nõuda toetuse saajalt toetuse tagasimaksmist 30 kalendripäeva jooksul ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse kehtima hakkamise päevast arvates. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul toetuse saajale viimase makse tegemisest arvates. Kui on tuvastatud, et raha on väärkasutatud või antud riigiabi ühisturuga kokkusobimatu, võib tagasinõudmise otsuse võib teha kümne aasta jooksul pärast toetuse saajale viimase makse tegemist lähtudes konkurentsiseaduse §-st 42.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 651/2014 ja konkurentsiseadusega. Toetust antakse üldise grupierandi määruse artikli 14 tingimustel.

4. Määruse mõjud

Majanduslik mõju: eelnõu rakendamine toob olulist majanduslikku kasu, suurendades investeringuid ja luues uusi töökohti. See soodustab piirkondade arengut ja majanduse mitmekesisust.

Sotsiaalne mõju: uute töökohtade loomine parandab elukvaliteeti ja vähendab töötust. Kõrgema palgaga töökohad aitavad tõsta elatustaset.

Keskkonnamõju: eelnõul ei ole otsest keskkonnamõju, kuid investeringute suunamine keskkonناسäästlikesse tehnoloogiatesse võib aidata saavutada rohepöörde eesmärgi.

5. Eelnõu seotus teiste meetmete ja valdkondlike arengukavadega

Eelnõu aitab saavutada „Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021–2035“ eesmärgi tõsta 2035. aastaks tootlikkus 110%-ni EL-i keskmisest. Toetus aitab tuua investeringuid Eesti oluliste sektorite väärtusahelatesse (TAIE 2035 fookusvaldkonnad: energeetikas kasutatavate tehnoloogiate arendamine, puidu keemiline väärimine jne), mis suurendaksid majanduse lisandväärtust, teadmismahukust ja olulisust globaalsetes väärtusahelates tavapärasest oluliselt rohkem.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Prognoosi järgi rahastatakse keskmiselt kaht projekti aastas keskmise maksumusega 200+ miljonit eurot projekti kohta, millest laekub maksutuluna riigile vähemalt 40% ehk 80 miljonit eurot projekti kohta (vastavalt Rahandusministeeriumi koostatud „Isetasuvate eelarvemeetmete majandusmõju hindamine 2021“ metoodikale, lk 13 p 6). Keskmise projekti tulemusena luuakse 100 püsivat töökohta lisaks ehitusfaasis loodud töökohtadele. Seega ei mõjuta toetusmeede negatiivselt riigieelarvet, st toetusega kaasnevate kulude vastu arvestatakse eelarvesse ka vastavad tulud.

Määruse rakendamisega ei kaasne Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele olulisi lisakulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele ja TAIE juhtkomisjonile.